

Náležitosti směnek

JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.

Prameny práva

- Zákon směnečný a šekový (č. 191/1950 Sb.)
- Zákon o cenných papírech
- Občanský zákoník

- ZSŠ je zvláštním předpisem k OZ i ZoCP
(přednostní aplikace)

Základní směnečné pojmy

- ❑ **Výstavce** = osoba, jež vystavila směnku
- ❑ **Remitent** = směnečný věřitel, osoba, jíž má být ze směnky zaplaceno (rovněž majitel směnky)
- ❑ **Směnečník** = osoba, jež má ze směnky zaplatit, adresát směnečného příkazu
- ❑ **Akceptant** = příjemce směnky, může být jen směnečník (poté, co směnku přijme)
- ❑ **Aval** = osoba, jež převzala rukojemský závazek
- ❑ **Avalát** = osoba, za niž byl rukojemský závazek převzat

-
- **Indosant** = osoba, která směnku převádí indosamentem
  - **Indosatář** = osoba, na kterou je směnka převedena

Podstata směnky

- směnka je listinný cenný papír se zákonem stanoveným obsahem, v němž výstavce buď sám slibuje, že zaplatí druhé osobě určitou peněžitou částku (vlastní směnka) nebo platit určité osobě přikazuje (cizí směnka)

Směnka jako listina

- ❑ Nejčastěji vyhotovovaná do formuláře (větší právní jistota ohledně platnosti)
- ❑ Zpravidla papír, lze však i jiné materiály (judikatura: víčko na krabici od doutníků, US – na živé krávkě – problém určení rubu a líce 😊)
- ❑ Vlastnoručně či mechanicky

Druhy směnek

---

1. Vlastní směňka

- Slib výstavce, že zaplatí věřiteli (remitentovi)
- „za tuto směňku zaplatím“

2. Cizí směňka

- Platební příkaz, jímž výstavce směňky přikazuje osobě ve směnce uvedené (směnečníkovi), aby zaplatil určitou směnečnou sumu věřiteli (remitentovi)
- „za tuto směňku zaplaťte“

Forma směnky

---

1. Na řad

- zní: „na řad“ Jana Nováka zaplat’te...
- zákonný orderpapír
- důsledky: převádí se rubopisem

2. Na jméno

- zní: „nikoliv na řad“ Jana Nováka zaplat’te...
- tzv. rektadoložka
- důsledky: převádí se smlouvou o postoupení pohledávky

Směnka nemůže být vystavena na doručitele!

Struktura ZSŠ

- Tři články:
  - směnka
  - šek
  - společná ustanovení
- Číslování paragrafů začíná vždy od § 1

Náležitosti směňky cizí

---

1. Označení, že jde o směňku pojaté do vlastního textu listiny vyjádřené v jazyku, v kterém je tato listina sepsána
2. Bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu
3. Jméno toho, kdo má platit (směnečníka)
4. Údaj splatnosti
5. Údaj místa, kde má být placeno
6. Jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno
7. Datum a místo vystavení směňky
8. Podpis výstavce

-
- Absence kteréhokoliv z výše uvedených náležitostí směnky způsobuje její neplatnost s výjimkou případů dále uvedených

Označení, že jde o směnku pojaté do vlastního textu listiny vyjádřené v jazyku, v kterém je tato listina sepsána

---

Směnečná klauzule

- Nutné uvést slovo „směnka“, lze i „vistasměnka“
- Nelze: „blankosměnka“, „směnečná listina“

Jazyková jednotnost

- Jakýkoliv existující jazyk, ale vše v něm, nemusí být jen čeština
- Problém formulářů předtištěných v JČ
- Byť jen jediná podstatná náležitost S v jazyce odlišném od zbytku směnky - neplatnost

Bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu

Bezpodmínečnost příkazu zaplatit

- Zahrnuje dvě náležitosti – příkaz a jeho bezpodmínečnost
- „zaplat’te“
- Nelze: „zaplat’te podle smlouvy ze dne...“ nebo „zaplat’te ihned po obdržení faktury...“

Určitost peněžité sumy

- Částka a měna
- Časté uvádění v číslech i slovy
- Liší-li se částka uvedená v číslech a slovy, platí slovy
- Je-li více údajů rozlišných, platí částka nejmenší
- Zásadně tedy platí nejmenší částka uvedená slovy
- Více měn – neplatnost
- Měna musí být existující, nemusí být přesně dle seznamu měn, ale určitost

Jméno toho, kdo má platit (směnečníka)

- Není požadavek podpisu, ten až při akceptaci
- Další údaje lze uvítat, zákon je však nepožaduje a nesankcionuje neplatností
- Jde o pouhého adresáta, závazek vzniká až podpisem, tedy akceptací

Údaj splatnosti

- Absence tohoto údaje nezpůsobuje neplatnost směnky, ale platí, že S je splatná na viděnou, tedy předložením směnky!!!!
- Celkem 4 možnosti splatnosti směnky:
  - 1. Na viděnou (při předložení) – tzv. vistasměnky**
    - Libovolný pracovní den od 9 do 18 hodin
    - Nutné předložit nejpozději do 1 roku od vystavení

---

2. Určitý čas po viděné (lhůtní vistasměnky)

- např. „za měsíc po viděné“ (předložení)

3. V určitý den (fixní S)

- např. 5.11.2006
- Lze rovněž opisem- např. „na sv. Václava 2007“
- Nelze: Vánoce 2008, během prvního týdne v lednu 2006, 31. listopadu 2007, 8.5.2006 nebo 5.11.2006, 23.5.2006 v 10.00 hodin, od 3.5.2006 do 4.9.2006

---

4. Určitý čas po vystavení

- např. „za měsíc od vystavení zaplat’te“
- Směnky s uvedením jiného způsobu splatnosti jsou neplatné

Údaj místa, kde má být placeno

- platební místo
- Není-li uvedeno, S není neplatná, ale podpůrně se užije místo uvedeno u směnečníka, není-li toto, tak teprve neplatná
- Postačí uvedení města, nemusí adresa, i když lze doporučit
- Neplatné: více míst, okres Břeclav, jihomoravský kraj, Veverí 70,

Jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno

- = označení remitenta (věřitele, majitele)
- Nemusí být podpis, ale jeho jméno
- Bližší identifikace vítána, ale zákon nepožaduje

Datum a místo vystavení směňky

---

1) Datum vystavení směňky

- Údaj nemusí být pravdivý, ale musí být existující datum (nelze např. 30. února)
- Lze postdatovat i antedatovat

2) Místo vystavení směňky

- není-li – platí, že v místě uvedeném u výstavce, není-li u něj žádné místo uvedeno, neplatná

Podpis výstavce

- Důraz na slovo „podpis“, nemusí být jméno výstavce
- Podpis vždy vlastnoručně, nelze jen razítko či elektronický podpis
- Podepíše-li S zástupce osoby, který k zastupování neměl oprávnění, je zavázán sám
- Pokud někdo podepíše subjekt, který neexistuje, není zavázán nikdo
- Prostorově by měl směnku uzavírat, tedy ne ve středu směnky

Směnky se sníženým počtem účastníků

= některá z osob uvedených ve S plní více funkcí

a) Směnka na vlastní řad výstavce

- výstavce = remitent
- „na řad můj vlastní“

b) Zastřená směnka vlastní

- výstavce = směnečník
- jedná o směnku cizí

Úročení směnky

- Lze u vistasměnky a lhůtní vistasměnky
- Jinde platí za nenapsaný
- Vztah k zákonnému úroku 6 % (v případě žaloby)

Blankosměnka

= směnka, která je záměrně vystavena jako neúplná, tedy bez všech náležitostí

❑ Z italského „bianco“ – bílý – na S jsou „bílá“, tedy nevyplněná místa

Znaky:

1. Podpis
2. Zřejmost zárodku směnky (nejlépe formulář S)
3. Nutná dohoda o vyplnění BS – stačí ústní
4. Záměrnost neúplnosti

□ Minimální náležitosti:

- podpis a doložka „k této listině bylo uděleno směnečné vyplňovací oprávnění“, podpis na směnečném formuláři či podpis a slovo „směnka“
- nestačí pouze bílý list papíru
- nestačí pouze slovo směnka
- nestačí pouze podpis

-
- ❑ **Důvod vystavení BS:** ne vždy je v době vystavení S jasné, kolik bude D povinen zaplatit, jaká bude splatnost, zvláště je-li směnka vystavena jako zajišťovací
  - ❑ Překročení a podkročení vyplňovacího práva
  - ❑ Promlčení vyplňovacího práva
  - ❑ Zánik vyplňovacího práva

-
- ❑ ZSŠ upravuje pouze v § 10 - **námítky v případě vyplnění BS v rozporu s vyplňovacím oprávněním:**
  - ❑ Nedošlo k převodu listiny:
    - stačí prokázat rozpor s dohodou
  - ❑ Došlo již k převodu listiny:
    - prokázat rozpor s dohodou a současně, že nový majitel nabyl S ve zlé víře (tj. věděl o rozporu při vyplnění) nebo hrubou nedbalost (tj. při zachování základního úsilí a péče se mohl dozvědět, jak vyplnit a neučinil tak)

-
- ❑ Pozor na nezbytnost zdůvodnění, proč bylo vyplnění v rozporu s dohodou
  - ❑ Umořitelnost BS

□ Limitace rizik:

- Svěřit BS třetí osobě
- Nepřístupovat na BS, jsme-li v postavení D
- Informační doložka např. napsat část dohody a kritéria doplnění
- Rektadoložka „nikoliv na řad“ (postoupení pohledávky a nemusím prokazovat hrubou nedbalost a zlou víru)

Změny textu směnky

- § 69 ZSŠ
- Každý je zavázán podle textu, jaký podepsal
- Změna směnky nemá účinky vůči dříve podepsaným
- Důkazní břemeno = kdo se změny dovolání
- Z neplatné směnky nemůže vyvstat platná